

Sygn. akt V CSKP 20/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa M. C. i A. P.
przeciwko I. Sp. z o.o. w O.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej powoda A. P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) oddala skargę kasacyjną;**
- 2) zasądza od powoda A. P. na rzecz pozwanej kwotę 7.500 (siedem tysięcy pięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w W. nakazał pozwanej I. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O. (dalej - „I.”) aby zapłaciła powodom M. C. i A. P. solidarnie z weksla kwotę 2.000.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 listopada 2012 r. i kosztami procesu (sprawa I Nc (...)). Z kolei nakazem zapłaty z dnia 27 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w W. nakazał pozwanej I. aby zapłaciła powodom M. C. i A. P. solidarnie z weksla kwotę 200.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 listopada 2012 r. i kosztami procesu (sprawa I Nc (...)). Po wniesieniu przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty obie sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2017 r. - po rozpoznaniu zarzutów pozwanej w połączonych do wspólnego rozpoznania sprawach I Nc (...) i I Nc (...) - Sąd Okręgowy w W. utrzymał w mocy wyżej opisane nakazy zapłaty w całości. Stanął na stanowisku, że pozwana nie wykazała, by nie istniał stosunek podstawowy uzasadniający wystawienie weksli. Uznał, że strony łączyły ustne umowy zlecenia związane z inwestycjami deweloperskimi, uzasadniające wypłatę powodom - za podjęte przez nich czynności - wynagrodzenia w kwocie łącznej 2.200.000 zł, zabezpieczonego wystawionymi przez pozwaną wekslami.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 30 maja 2018r. - orzekając na skutek apelacji pozwanej - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił nakazy zapłaty wydane w sprawach I Nc (...) i I Nc (...), oddalił powództwa w obu połączonych sprawach i obciążył powodów kosztami postępowania za obie instancje. Przeciwnie do stanowiska Sądu Okręgowego - przyjął, że w sprawie nie wykazano, by istniał stosunek podstawowy - do którego odwoływali się powodowie - w postaci ustnych umów zlecenia uzasadniających wypłatę wynagrodzenia w kwocie na którą opiewały weksle.

W skardze kasacyjnej powodowie, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucili naruszenie art. 379 pkt 3 k.p.c. przez wydanie orzeczenia w przedmiocie roszczenia, o które między tymi samymi stronami toczą się wcześniej wszczęte sprawy I Nc (...) i I Nc (...), co stanowi przyczynę nieważności

postępowania oraz naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. przez niewzięcie pod uwagę z urzędu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, wynikającej z pozbawienia powodów obrony ich praw przez orzeczenie na zasadzie art. 496 k.p.c. o utrzymaniu w mocy nakazów zapłaty, nigdy nie doręczonych pozwanej, które to uchybienie miało wpływ na treść wyroku Sądu odwoławczego, który powinien być wydany w oparciu o art. 386 § 2 k.p.c., a nie art. 386 § 1 k.p.c.

Wskazując na powyższe zarzuty, domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku, jak również wyroku Sądu pierwszej instancji oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje, łącznie z kosztami postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej odrzucenie, względnie odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie nie podzielenia tych wniosków o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna powoda M. C. została postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 stycznia 2019 r. prawomocnie odrzucona, jako nieopłacona (k. 2600 - 2602).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy miał na względzie, że skarga kasacyjna na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 sierpnia 2019 r., została przyjęta do rozpoznania przez sędziego powołanego do urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3, z późn. zm.), co zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. podjętą w składzie połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (BSA I - 4110-1/2020), mającą moc zasady prawnej, skutkuje sprzecznością tak ukształtowanego składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Wykładnia ta ma jednak zastosowanie prospektywne, a w zakresie postępowania cywilnego dotyczy jedynie orzeczeń wydanych przez sądy po dniu 23 stycznia 2020 r. (pkt 1 i 3 oraz 54 uchwały). Analiza znaczenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., (U 2/20) - dotyczącego tej uchwały wykładniczej Sądu Najwyższego - jest w tej sytuacji

beprzedmiotowa. Z tych samych względów bezcelowe jest oczekiwanie na rozstrzygnięcie pytania prejudycjalnego z którym wystąpił Sąd Najwyższy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem z dnia 21 maja 2019 r., III CZP 25/19 (por. wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Najwyższy w dniu 26 czerwca 2019 r., C-487/19, W.Ż., Dz. Urz. UE C 327, s. 4). Ponadto pozytywna decyzja procesowa w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, warunkowana stwierdzeniem publicznoprawnych okoliczności przemawiających za merytorycznym rozstrzygnięciem skargi przez Sąd Najwyższy (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), nie kończy postępowania kasacyjnego i nie podlega badaniu w aspekcie materialnym lub procesowym przez skład Sądu Najwyższego orzekający o zasadności podstaw skargi kasacyjnej. Rozstrzygnięcie to nie mogłoby w konsekwencji rzutować na ostateczny wynik postępowania kasacyjnego. Brak było zatem przeszkód proceduralnych do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej.

Podstawy skargi kasacyjnej, wniesionej skutecznie tylko przez powoda A. P. - wiążące Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym - ograniczone zostały wyłącznie do zarzutu nieważności postępowania.

Skarżący naruszenia art. 379 pkt 3 k.p.c. upatruje w orzekaniu przez Sąd Apelacyjny w sprawie, w której nie doszło do doręczenia pozwanej nakazów zapłaty w obu połączonych sprawach. Jego zdaniem oczekują one nadal na doręczenie, co oznacza, że sprawy I Nc (...) i I Nc (...) - które nie zostały skutecznie połączone do wspólnego rozpoznania - pozostają w toku. W konsekwencji Sąd Apelacyjny orzekał w sprawie, w której nadal toczy się wcześniej zawisły i nierozstrzygnięty spór (I Nc (...) i I Nc (...)), co doprowadziło do nieważności postępowania.

Stan zawisłości sporu (*lis pensens*) powoduje niedopuszczalność prowadzenia sporu o to samo roszczenie, między tymi samymi stronami, co powinno - w razie wystąpienia takiego stanu rzeczy - skutkować odrzuceniem pozwu (art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z art. 192 pkt 1 k.p.c.). Orzekanie natomiast przez Sąd w warunkach, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta, wywołuje nieważność postępowania (art. 379 pkt 3 k.p.c.).

W okolicznościach sprawy sytuacja taka nie miała miejsca. Sądy obu instancji orzekały bowiem w połączonych sprawach I Nc (...) i I Nc (...), w których doszło do wydania nakazów zapłaty i następnie orzeczenia o ich utrzymaniu w mocy przez Sąd pierwszej instancji, a na skutek apelacji pozwanej ich uchylenia i oddalenia powództw inicjujących sprawy, w których nakazy te wydano. W dacie orzekania przez Sąd drugiej instancji nie istniała, żadna inna sprawa w toku, a ewentualne wadliwości dotyczące doręczenia pozwanej nakazów zapłaty na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji - o ile miałyby miejsce - nie powodują, - jak wydaje się zakładać skarżący, że sprawy I Nc (...) i I Nc (...), oczekują nadal na rozstrzygnięcie przed Sądem pierwszej instancji. Sąd ten orzekł bowiem wyrokiem z dnia 15 listopada 2017 r. o utrzymaniu w mocy nakazów zapłaty wydanych w sprawach I Nc (...) i I Nc (...) (k. 2366). Zarzut naruszenia art. 379 pkt 3 k.p.c. nie zasługuje zatem na podzielenie.

W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że wzięcie przez Sąd Najwyższy z urzędu pod rozagę nieważności postępowania, dotyczy tylko nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji. Natomiast badanie w ramach kontroli kasacyjnej nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji jest możliwe jedynie pośrednio, gdyby skarżący w ramach podstawy drugiej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucił sądowi drugiej instancji naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Wynika to z faktu, że skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia od orzeczeń sądu drugiej instancji, a naruszenia prawa popełnione przez sąd pierwszej instancji są przedmiotem kontroli apelacyjnej, również w zakresie, w jakim prowadzą do nieważności postępowania (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81, z dnia 8 stycznia 1998 r., II CKN 553/97, OSP 1999, nr 7-8, poz.138, z dnia 26 lutego 2002r., I CKN 267/01, Biuletyn Informacji Prawnej 1993, Nr 3, str. 4, i z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 3, s. 115). Skarżący spełnił te wymagania zgłaszając zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i wiążąc go z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny art. 386 § 2 k.p.c. Jako - oczywiście bezzasadny - nie zasługuje on jednak na podzielenie.

Nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy. Dotyczy ona tylko przypadków, w których strona rzeczywiście była pozbawiona możliwości obrony i nie działała w postępowaniu w całości lub w jego istotnej części (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 września 1997 r., II CKN 302/97, niepubl., z dnia 19 listopada 1997 r., I PKN 377/97, OSNAPUS 1998, nr 17, poz. 509, z dnia 12 grudnia 2000 r., II UKN 121/00, OSNAPUS 2002, nr 17, poz. 421, z dnia 18 października 2001 r., IV CKN 478/00, niepubl., z dnia 17 stycznia 2002 r., I CK 166/02, niepubl., z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 171/02, niepubl., z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 189/13, niepubl., i z dnia 7 lipca 2016 r., I PK 39/16, niepubl.).

W ujęciu skarżącego nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji ma polegać na pozbawieniu go możliwości obrony swych praw przez orzeczenie o utrzymaniu w mocy nakazów zapłaty nie doręczonych skutecznie pozwanej (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Uchybienie to uniemożliwiło mu bowiem uzyskanie tytułu egzekucyjnego, o którym mowa w art. 777 § 1 pkt 1 w zw. z art. 494 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 listopada 2019 r. przed jego uchyleniem art. 1 pkt 182 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1469, ze zm. - dalej: „ustawa nowelizująca”).

W związku z treścią tego zarzutu przypomnienia wymaga, że art. 494 § 2 k.p.c. (obecnie art. 480² § 4 k.p.c.) stanowił, że nakaz zapłaty przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono zarzutów, ma skutki prawomocnego wyroku. Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym korzysta zatem z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), jak również mocy wiążącej (art. 365 § 1 k.p.c.), ale tylko w przypadku, gdyby pozwany w ogóle nie wniósł przeciwko niemu skutecznie zarzutów (co obejmuje także ich prawomocne odrzucenie), a sytuacja taka - w analizowanej sprawie - nie miała miejsca. Na taki stan rzeczy nie wskazuje także skarżący twierdząc jedynie, że nakaz zapłaty nie został pozwanej skutecznie doręczony, a są to dwa odrębne zagadnienia.

Sąd Okręgowy przyjął - co nie było w toku postępowania apelacyjnego kwestionowane - że doszło ostatecznie do skutecznego doręczenia pozwanej nakazów zapłaty i wniesienia przez nią zarzutów, które rozpoczęło drugą fazę postępowania nakazowego, toczącego się w zwykłym postępowaniu procesowym z uwzględnieniem modyfikacji wynikających z przepisów szczególnych dotyczących postępowania nakazowego. Zgodnie z art. 496 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania (obecnie art. 493 § 4 k.p.c.) sąd po przeprowadzeniu rozprawy wydaje wyrok, w każdym wypadku odnoszący się do wydanego nakazu zapłaty tj. w całości lub w części utrzymując go w mocy, albo go uchylając i orzekając o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchylając nakaz zapłaty i odrzucając pozew lub umarzając postępowanie. Według tego modelu orzekał Sąd Okręgowy, który przy aktywnym uczestnictwie obu stron, reprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników, wydał wyrok utrzymujący w mocy oba nakazy zapłaty. W takim stanie rzeczy tytułem egzekucyjnym jest wyrok utrzymujący w mocy nakazy zapłaty, o ile nie wywiedziono by od niego apelacji lub zostałaaby ona oddalona (art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.). W przypadku, gdy postępowanie przejdzie do drugiej fazy postępowania nakazowego, wszelkie uchybienia proceduralne - związane z pierwszą fazą tego postępowania - podlegają badaniu w tym właśnie postępowaniu i mogą nawet prowadzić do odrzucenia zarzutów od nakazu zapłaty, w razie uznania, że nie zostały one skutecznie wniesione.

Nie jest zrozumiałe na czym ma polegać niemożność obrony praw powoda w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, skoro uchybienia związane z procedurą doręczenia nakazów zapłaty - w kontekście podnoszonym przez skarżącego - mogły godzić co najwyżej w prawa pozwanej, a nie powoda i nie miały one żadnego wpływu na uzyskanie przez niego korzystnego wyroku Sądu Okręgowego, utrzymującego w mocy wydane przez ten Sąd nakazy zapłaty. Jeżeli naruszenie praw powoda miało polegać na niemożności uzyskania tytułu egzekucyjnego, to nie było to efektem nie dokonania skutecznego doręczenia pozwanej nakazów zapłaty lecz odmiennej oceny merytorycznej dochodzonego przez powoda żądania przez Sąd Apelacyjny i będącej jej skutkiem zmiany orzeczenia Sądu Okręgowego utrzymującego w mocy nakazy zapłaty, przez ich uchylenie i oddalenie powództwa.

Nieskuteczne doręczenie nakazów zapłaty wraz z odpisem pozwu i orzekanie w tych warunkach przez Sąd pierwszej instancji, mogło - co najwyżej - prowadzić do naruszenia praw pozwanej, utrudniając lub uniemożliwiając jej obronę swoich praw ewentualnie stanowić uchybienie procesowe mające wpływ na wynik sprawy. Nie dochodzi jednak do nieważności postępowania jeżeli strona - pomimo naruszenia przez sąd przepisów procesowych - wdała się w spór i podjęła adekwatne czynności w sprawie (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 1966 r., III PRN 23/66, OSNCP 1967, nr 5, poz. 84 i z dnia 10 lutego 1998 r., I CKN 524/97, niepubl.). Taki stan rzeczy miał miejsce w sprawie, pozwana podjęła w niej bowiem aktywną obronę, a kwestionując w apelacji niekorzystne dla niej rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie podniosła żadnych zarzutów związanych z procedurą doręczenia nakazu zapłaty, koncentrując się na zagadnieniach dotyczących merytorycznej strony rozstrzygnięcia, co oznacza, że w jej percepcji nie utrudniły one w żaden sposób obrony jej praw (k. 2401 - 2427).

Również powód - domagając się oddalenia apelacji - nie dostrzegał na etapie postępowania apelacyjnego, by jego prawa przez Sąd pierwszej instancji zostały naruszone, a Sądy obu instancji - z przyczyn aktualnie podnoszonych - orzekały w warunkach nieważności (k. 2454 - 2459). Nie można zgodzić się z tezą, że skarżący nie miał w tym interesu prawnego wobec korzystnego dla niego wyniku postępowania pierwszoinstancyjnego. Skoro Sąd drugiej instancji uwzględnia nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji z urzędu, to może się na nią powołać każda ze stron, niezależnie od tego kogo te uchybienia dotyczą. Wynika to z faktu, że orzeczenie wydane w warunkach nieważności jest procesowo niestabilne i może być podważone w drodze skargi o wznowienie postępowania czy skargi kasacyjnej (por. m.in. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 133 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 27, i z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 277/07, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 93).

Niezależnie od powyższego analiza akt sprawy nie potwierdza by Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 491 § 3 k.p.c. (aktualnie art. 480² § 3 k.p.c.) zaniechał

doręczenia pozwanej nakazów zapłaty wraz z odpisem pozwu, a pozwana skutecznie ich nie zaskarżyła.

Pozew zarejestrowany w sprawie I Nc (...) wpłynął do Sądu Okręgowego 20 listopada 2012r. (k. 2-3), a w dniu 28 listopada 2012r. Sąd ten wydał nakaz zapłaty (k. 18), który wraz z odpisem pozwu i załączników został odebrany przez uprawnionego do jednoosobowej reprezentacji spółki - zgodnie z załączonym do pozwu odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego - prezesa zarządu pozwanej D. D. (k. 22 i k. 8-11), który w jej imieniu wniósł zarzuty od nakazu zapłaty wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 25 - 34 i k. 53 - 55). Wniosek został uwzględniony przez Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2013r. (k. 360), a postanowieniem z tej samej daty Sąd ten wstrzymał wykonanie nakazu (k. 361) i przystąpił do jej merytorycznego rozpoznania pod sygn. IC (...).

Analogicznie pozew zarejestrowany w sprawie I Nc (...) wpłynął do Sądu Okręgowego 20 listopada 2012 r. (k. 472 - 473), a w dniu 27 listopada 2012 r. Sąd ten wydał nakaz zapłaty (k. 487), który wraz z odpisem pozwu i załączników został odebrany przez uprawnionego do jednoosobowej reprezentacji spółki - zgodnie z załączonym do pozwu odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego - prezesa zarządu pozwanej D. D. (k. 25 według pierwotnej numeracji i k. 476 -479), który w jej imieniu wniósł zarzuty od nakazu zapłaty wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 492 - 500 i k. 514 - 516). Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2013r. zwolnił pozwaną od kosztów sądowych, wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty (k. 783) i przystąpił do jej merytorycznego rozpoznania pod sygn. IC (...). Postanowieniem z dnia 8 maja 2013 r. sprawa IC (...) została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą IC (...) (k. 794).

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2014 r. (k. 1584 i k. 1593-1594) Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na stwierdzenie, że pozwana nie ma organu uprawnionego do jej reprezentowania (art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c.). Z poczynionych przez ten Sąd ustaleń wynikało bowiem, że prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. (II AKa (...)) wobec jedyne go członka zarządu pozwanej D. D. - orzeczono zakaz pełnienia funkcji

kierowniczych oraz nadzorczych w organach spółek prawa handlowego na okres trzech lat (k. 1580 - 1581). Postanowieniem z dnia 20 maja 2014 r. postępowanie zostało podjęte wobec powołania prezesa zarządu pozwanej spółki w osobie K. D. (k. 1607 - 1617, 1653 - 1660 i k. 1664). Między wspólnikami spółki doszło jednak do sporu dotyczącego prawidłowości powołania zarządu (k. 1859 - 1874), a postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2014 r. sąd rejestrowy na podstawie art. 42 § 1 k.c. ustanowił kuratora celem powołania zarządu spółki ewentualnie jej likwidacji (k. 1689 - 1689), co Sąd Okręgowy pominął prowadząc nadal postępowanie dowodowe, a następnie zamykając rozprawę i wyznaczając termin publikacji wyroku. Na terminie publikacyjnym rozprawa została jednak otwarta na nowo (k. 1981 - 1982), Sąd Okręgowy ustalił bowiem, że D. D. mógł reprezentować pozwaną spółkę od dnia 27 sierpnia 2004 r. do dnia 4 marca 2008 r., w związku z uprawomocnieniem wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 29 listopada 2007 r. (II K (...)) skazującego go za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k., co spowodowało wygaśnięcie jego mandatu (k. 2001 - 2004). W związku z powyższym postanowieniem z dnia 16 września 2015 r. Sąd Okręgowy zniósł postępowanie w obu połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach I Nc (...) i I Nc (...) (k. 2021). Po wpłynięciu pełnomocnictwa udzielonego przez K. D., jako uprawnioną w tej dacie do reprezentowania pozwanej (k. 2031 - 2037), w dniu 28 października 2015 r. zarządził doręczenie nakazów zapłaty wraz z odpisem pozwu z załącznikami i pouczeniem o zarzutach pełnomocnikowi pozwanej radcy prawnemu K. G. (k. 2039). Doręczenie zastępcze było prawidłowe (k. 2094), wypowiedzenie pełnomocnictwa procesowego odnosi bowiem skutek w stosunku do sądu z chwilą powiadomienia go o tym (art. 94 § 1 k.p.c.), a to nastąpiło już po przesłaniu korespondencji pełnomocnikowi przez sąd (k. 2051). Nie było zatem podstaw do ponowienia doręczenia, a rzeczą pełnomocnika, było przekazanie reprezentowanej stronie wszelkich informacji związanych z tokiem postępowania, co nastąpiło - do akt sprawy wpłynęły bowiem w terminie zarzuty od nakazów zapłaty podpisane przez prokurenta ustanowionego przez prezesa zarządu pozwanej K. D. (k. 2057 - 2090). Z dniem 28 grudnia 2015 r. K. D. złożyła rezygnację z pełnienia funkcji prezesa zarządu pozwanej (k. 2053), co skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy 1 lipca 2016 r. postanowienia zawieszającego

postępowanie (art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c.), oddalającego wniosek powodów o ustanowienie kuratora dla pozwanej na podstawie art. 69 k.p.c. oraz zobowiązującego powodów do wszczęcia przed sądem rejestrowym postępowania o ustanowienie kuratora na podstawie art. 42 k.c. (k. 2155 - 2159). Prawomocnym postanowieniem z dnia 8 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w O. VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego oddalił jednak wniosek o ustanowienie kuratora uznając, że spółka ma organ uprawniony do jej reprezentowania, a oświadczenie K. D. o rezygnacji z funkcji prezesa zarządu pozwanej nie zostało skutecznie złożone i jako takie nie wywołało skutków prawnych (k. 2194 - 2208, k. 2214 - 2215, k. 2246 - 2272). Wobec powyższego postanowieniem z dnia 22 maja 2017r. Sąd Okręgowy podjął zawieszone postępowanie (k. 2314), a postanowieniem z dnia 15 listopada 2017 r. oddalił wniosek powodów o ponowne doręczenie pozwanej nakazów zapłaty. W świetle orzeczenia Sądu rejestrowego K. D. była bowiem w dacie udzielenia pełnomocnictwa i prokury oraz doręczenia nakazów zapłaty i wniesienia zarzutów prezesem zarządu pozwanej (k. 2363), co czyniło nieuzasadnionym wnioskowanie o ponawianie tych czynności. Niezależnie od powyższego obecna na rozprawie przeprowadzonej przed Sądem Okręgowym w dniu 15 listopada 2017 r. prezes zarządu pozwanej dodatkowo potwierdziła wszystkie dotychczasowe czynności dokonane przez pozwaną w sprawie (k. 2363). Nie sposób w tych warunkach twierdzić, że nie doszło do skutecznego doręczenia i zaskarżenia nakazów zapłaty.

W związku z zastrzeżeniami skarżącej dotyczącymi konsekwencji zniesienia postępowania, dostrzeżenia wymaga, że jego przedmiotem są przede wszystkim czynności procesowe sądu i postępowanie dowodowe, a nie czynności procesowe stron, chyba że wiążą się bezpośrednio z czynnościami procesowymi sądu. Nie ma zatem żadnej potrzeby ponownego składania przez strony pism procesowych, jeśli ich stanowisko w sprawie nie uległo zmianie. Ponadto w postępowaniu cywilnym o potrzebie powtórzenia zniesionego postępowania decyduje przede wszystkim wola stron. Jeżeli strony oświadczą, że nie domagają się powtórzenia zniesionego postępowania lub będą powoływały się na dokonane już przez siebie czynności procesowe oraz na dowody, jako już przeprowadzone Sąd nie ma obowiązku ponawiania raz już przeprowadzonego postępowania,

chyba że sam stwierdzi taką potrzebę związaną z konkretną przyczyną nieważności (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1965 r., II CR 110/65, OSPiKA 1966, nr 9, poz. 204 i z dnia 29 grudnia 1967 r., I PR 385/67, OSNCP 1968, nr 11, poz.187). W okolicznościach sprawy strony nie domagały się powtórzenia postępowania dowodowego ani nie składały dodatkowych wniosków dowodowych, poza wnioskiem powodów o dopuszczenie dowodu z wyroku wydanego przez Sąd Rejonowy w W. w sprawie V K (...) (k. 2362 - 2363). Ponadto powodowie powołując się na wyniki dotychczasowego postępowania dowodowego wnieśli o utrzymanie w mocy nakazów zapłaty (k. 2353 - 2361, k. 2363). Pozwana natomiast o ich uchylenie i oddalenie powództw w połączonych sprawach (k. 2363), nie domagając się ponowienia postępowania dowodowego. Stanowisko to podtrzymała w apelacji, analizując w niej wyniki przeprowadzonego przed Sądem Okręgowym postępowania dowodowego (k. 2401 - 2426).

Również połączenie spraw przed wydaniem postanowienia o zniesieniu postępowania nie ma żadnego istotnego znaczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że połączenie na podstawie art. 219 k.p.c. jest zabiegiem jedynie technicznym i nie prowadzi do powstania jednej nowej sprawy. Wszystkie połączone sprawy zachowują swoją odrębność i są nadal samodzielnymi sprawami (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1967 r., I CR 158/67, OSNC 1968, nr 6, poz. 105, z dnia 13 grudnia 1996 r., I PKN 43/96, niepubl., z dnia 31 maja 2006 r., IV CZ 41/06, niepubl., z dnia 6 października 2006 r., V CSK 206/06, niepubl., z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 418/07, niepubl., i z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 148/07, niepubl.). Także uzyskanie przez pozwaną, zwolnienia od kosztów sądowych pozbawione jest znaczenia, koszty te bowiem, wobec nadania sprawie biegu, podlegały rozliczeniu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 113 u.k.s.c.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800, ze zm.).

